

עיקר השינויים על-פי התקנות חדשות בסדר הדין האזרחי

ביום 1 בינואר 2021 צפויות להיכנס לתוקף תקנות סדר הדין האזרחי, התשע"ט-2018 ("התקנות החדשות") במסגרת רפורמה בסדרי הדין.¹ להלן עיקר השינויים הצפויים -

1. **מסלול דיוני אחיד** - על-פי רוב, המסלול הדיוני יהיה בסדר דין רגיל.
 2. **מדדים כמותיים ואיכותניים** - הגבלת היקף וכמות כתבי הטענות, הגבלת ישיבות קדם משפט, ככלל עדויות וסיכומים יישמעו בעל-פה ; איסור לבטל או לדחות דיונים ולהאריך מועד למעט בנסיבות חריגות.
 3. **סמכויות ואקטיביות שיפוטית** - הסמכויות הורחבו. שופטים יורשו ליזום ולהשפיע על ניהול ההליך.
 4. **הגברת השיח והשקיפות בין הצדדים** - הצדדים מחויבים לנוהג בגילוי מלא ולהיפגש לפני הדיון מחוץ לכותלי בתי המשפט.
 5. **הרחבת תוכנית מהו"ת** - תחול בכל בתי משפט השלום ובהמשך גם במחוזיים.
 6. **הוצאות** - חובת פסיקת הוצאות בכל אחד משלבי ההליך למעט בנסיבות חריגות.
- בתקנות החדשות אין הוראות ספציפיות הנוגעות ל**תובענות ייצוגיות**. החלת הוראות הפרוצדורה הכללית תמשיך לחול כהסדר שיורי בהתאם לתקנה 19(ב) לתקנות תובענות ייצוגיות, התש"ע-2010.

להלן יוצגו פירוט שינויים מהותיים בין הפרוצדורה הישנה לחדשה –

הנושא	המצב הקיים	הרפורמה
עקרונות יסוד	לא קיים	מבוא לתקנות ישמש ככלי פרשני מנחה לניהול ההליך האזרחי.
מדדים	קיים חלקית וכמעט לא נאכף	המדדים מחייבים וייאכפו על-ידי המזכיר המשפטי.

¹ קישור לנוסח עדכני של התקנות החדשות בנבו : <https://www.nevo.co.il/laws/#/5f3e8ec8d7503c36a39ec9f8/2021-01-01>

סמכות מקומית	ריבוי חלופות	ככלל, קיימות 3 חלופות : • מקום מגוריו או עסקו של הנתבע או לפי הסכם שיפוט. • במקום המעשה או המחדל שבשלו תובעים. • בעניין מקרקעין - באזור השיפוט שבו הם מצויים. הסכם שיפוט - אין חובה לציין סמכות שיפוט ייחודית. די בציון מחוז השיפוט המוסכם. אינטרנט - תובענה בשל פרסום או סחר באינטרנט תוגש לפי מקום עסקו או מגוריו של הנתבע או התובע. אם התובע בעל עסק, התביעה תוגש במקום עסקו או מגוריו של הנתבע.
כתבי טענות	לא קיים הסדר מחייב. נתון לשיקול דעת הגורם השיפוטי, אם בכלל.	• הבנייה מוגדרת של צורת כתב הטענות • הגבלת היקף
דיון מקדמי ללא שופט	לא קיים	חובה למעט לגבי צד לא מיוצג.
סילוק כתבי טענות	רשימה פתוחה ויישום לא סדור	הכלל הוא מחיקה. רשימה מוגדרת וסמכות רחבה בידי השופט/ המזכיר המשפטי.
תיקון כתבי טענות	גישה ליברלית ומתן זכות אוטומטית לתיקון נגדי	אין זכות אוטומטית לתיקון נגדי. ככל שתינתן לצד רשות לתקן ייקבע אם לצד שכנגד תינתן רשות ומה התנאים לכך.
רשימת בקשות	ניתן להגיש בקשות כמעט בכל שלב (בכפוף להוראות הדין)	• למעט מספר מצומצם של בקשות (למשל לסעד זמני), לא ניתן להגיש בקשות לאחר שהוגש כתב ההגנה בתיק. • ניתן לבקש להגיש בקשות באמצעות רשימת בקשות, 20 ימים לפני ישיבת קדם המשפט. • כל צד מגיש רשימה - כל בקשה על-גבי עמוד אחד בלבד. • בישיבת קדם המשפט בית המשפט יחליט באילו בקשות הוא ידון ובאיזה אופן (בכתב/ בעל-פה).

פסיקת הוצאות בקשה	בשיקול דעת בית המשפט. כמעט שלא נפסקות הוצאות.	הוצאות ייפסקו בתום דיון בכל בקשה, אלא אם נמצאו טעמים מיוחדים שלא לפסוק.
שינוי מועד דיון	אין הוראה. הנחיית נשיא בית המשפט העליון כמעט שלא נאכפת.	- לא תוגש בקשה אלא פנייה למזכיר המשפטי. - בפנייה יש להביא מראש את עמדת הצד שכנגד. - רשימה מצומצמת של עילות לדחייה, והחלטה תתחשב במספר הפעמים שהתבקשה דחייה בעבר.
שאלונים	אין מגבלת שאלות	- ככלל - מגבלת 25 שאלות (כולל שאלות משנה). - תביעה כספית של יותר מ-2.5 מיליון ₪ - מגבלת 50 שאלות (כולל שאלות משנה).
אופן העיון	אין הוראה ספציפית	ככל שניתן, יש להעביר לצד שכנגד עותק סרוק.
אי-קבלת מסמכים (סמכות מזכיר המשפטי)	מסמכים מתקבלים לתיק כמעט אוטומטית	- מזכיר משפטי בוחן כל מסמך שמוגש ורק אם הוא מוצא שהמסמך עומד בהוראות הדין הוא מתקבל לתיק. - ניתן להשיג על החלטות המזכיר לבית המשפט.
ישיבת קדם משפט	סמכויות רחבות לבית המשפט	- לפני הישיבה הראשונה יש להגיש רשימת בקשות ורשימת עדים. - סמכויות בית המשפט ליזום ולנהל את ההליך כפי ראות עיניו הורחבו אף יותר. - ניתן לקיים את הישיבה באמצעים טכנולוגיים (היוועדות קולית/ חזותית). - המלצה על הגבלת מספר ישיבות.
המצאות בין עורכי הדין	ברירת מחדל בפקס או בדואר	ניתן להמציא בדוא"ל (למעט כתב טענות ראשון בתיק)

הדיון	ברירת מחדל של הגשת עדויות בתצהירי עדות ראשית	• ברירת מחדל של שמיעת עדויות בעל-פה, אלא אם התביעה מורכבת והיקף הראיות רחב. • בתביעה כספית של מעל 2.5 מיליון ₪ - עדיפות להגשת תצהירים אם יהיה בכך לסייע לייעול הדיון.
מומחים	סמכות למנות מומחה מטעם ביהמ"ש. אין חובת הצהרה על היעדר ניגוד עניינים.	• סמכות למינוי מומחה ואף צוות מומחים מטעם בית המשפט. • מומחה מטעם בית המשפט חייב להצהיר על היעדר ניגוד עניינים.
הוצאות בתיק	• קיימת שונות גדולה. • אין כלל מחייב. • נתון לשק"ד.	• הכלל - חובת פסיקת הוצאות סבירות והוגנות למעט אי-חיוב מטעמים מיוחדים. • בתום כל דיון ייערך דיון בכתב או בע"פ בעניין ההוצאות. • החלטה בעניין ההוצאות תהיה מנומקת ותכלול את השיקולים שהנחו את בית המשפט לצורך הכוונת התנהגות עתידית. • פסק דין בהיעדר הגנה יכלול הוצאות לפי התעריף המינימלי המומלץ.
ערעור	• שונות במועדים ובאופן הדיון בין ערעור לבר"ע. • תחילה מוגשת הודעת ערעור, לאחר מכן עיקרי טיעון ותיק מוצגים ולבסוף סיכומי טענות. • לא ניתן לדחות ערעור ללא תשובת הצד שכנגד. • אין הוראה המסדירה את תוכנו וחלקיו של הערעור. • אין מגבלת היקף לכתב הטענות.	• מועד אחיד ואופן דיון אחיד - 60 ימים לכל סוגי הערעורים. • כתב הערעור יוגש מלכתחילה כסיכומים ואתו יוגש תיק מוצגים. • ניתן לדחות ערעור על הסף מהטעם שהוא חסר סיכוי. • ערעור ובקשת רשות ערעור יוגשו בשני חלקים - כותרת הכוללת את הפרטים הטכניים, וגוף הערעור הכולל את נימוקי הערעור וביסוסם על אסמכתאות משפטיות. • היקף כתב הטענות מוגבל: 6 עמודים לערעור המוגש לשלום, 9 למחוזי, ו-12 עמודים לערעור המוגש לעליון.

העוזר המשפטי	משמש כגורם מסייע לשופט	רשאי באישור השופט לתת החלטות טכניות כגון העברת בקשות לתגובה והעלאת הצעות להסדר דיוני.
מועדים	מועדים להגשת כתבי טענות	אין שינוי מהותי. שינוי המועד האחרון להגשת בר"ע. שינוי המועד להגשת כתב תשובה.

הסקירה לעיל הינה בבחינת תמצית. המידע הכלול בה נמסר למטרות אינפורמטיביות בלבד ואין במידע כדי להוות ייעוץ משפטי. לקבלת פרטים נוספים אנא פנו לעו"ד חגית בלייברג, שותפה, ראש מחלקת ליטיגציה תאגידית, מנהלית ותובענות ייצוגיות, במשרדנו, בדוא"ל: hagit.blaiberg@goldfarb.com או בטלפון 03-6089803 או לעו"ד אלעד שרעבי ממחלקה זו, בדוא"ל: elad.sharabi@goldfarb.com או בטלפון 03-6089829.